

ПЛАНУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Виробничий потенціал є частиною загального потенціалу підприємства, і основне його значення полягає в створенні нової вартості в процесі виробництва продукції. Таким чином, ефективне його формування і використання забезпечує стійке зростання суб'єкта господарювання в межах розробленої стратегії діяльності підприємства. Завдання стратегічного характеру щодо формування і використання виробничого потенціалу пов'язані з: визначенням вихідного потенціалу підприємства та його можливостей у досягненні поставлених цілей; розвиток джерел забезпечення ресурсами, які є складовими виробничого потенціалу, розробки нових модифікацій і заміників традиційних ресурсів, режимів ресурсозбереження та охорони навколишнього середовища; аналіз факторів зовнішнього середовища за напрямками економічної діяльності та економічних відносин [2, 10]. Зважаючи на викладене вище, стратегія розвитку втілюється шляхом формування стратегічного плану термін реалізації якого до трьох років, тому для успішної реалізації стратегічних завдань щодо ефективного формування і використання виробничого потенціалу необхідне їх уточнення і реалізація в межах поточного планування

Питаннями щодо визначення сутності виробничого потенціалу підприємства, послідовності його формування і встановлення напрямків ефективного його використання на стратегічному рівні займалися такі зарубіжні науковці як: А. Томпсон, А. Стрикленд, К. Званг, М. Вондерембс, Г. Чадкова, Л. Корбетті, Г. Клариджи, В. Скіннер, Б. Чейз. Переважна більшість вітчизняні науковців присвячує свої праці питанням визначення структури виробничого потенціалу, формування системи показників для діагностики стану виробничих ресурсів на рівні поточного управління підприємством, серед яких варто відзначити Г. М. Тарасюк, В. Г. Герасимчук, А. Е. Воронкова, О. Л. Горяча, І. З. Должанський, Т. О. Загорна. Незважаючи на велику кількість досліджень щодо формування і використання виробничого потенціалу залишається недостатньо розкритим зміст етапів його планування в межах стратегічного розвитку вітчизняних промислових підприємств.

Процес формування потенціалу підприємства є одним з напрямків його економічної стратегії, передбачає створення й організацію системи ресурсів і компетенцій таким чином, щоб результат їхньої взаємодії був фактором успіху в досягненні стратегічних, поточних і оперативних цілей діяльності підприємства [5].

Поточне планування діяльності підприємства передбачає визначення необхідних заходів для реалізації їх протягом року. Основні завдання, які вирішує поточне планування стосуються визначення економічної ефективності виробництва, планування виробництва і збуту продукції, матеріально-технічне забезпечення виробничого процесу, визначення необхідної чисельності працівників для реалізації виробничого завдання, планування витрат та фінансування виробничо-господарської діяльності [10].

Зважаючи на вищевикладене, планування виробництва і реалізації продукції відображає головну задачу господарської діяльності підприємства і є провідним розділом стратегічного і поточного плану. Всі інші розділи планів розробляються для його обґрунтування і спрямовані на забезпечення умов його виконання [2].

Основною задачею плану виробництва і реалізації продукції є максимальне задоволення замовників, споживачів високоякісною продукцією при найкращому використанні ресурсів підприємства.

На сьогоднішній день виокремлюють декілька підходів щодо дослідження формування і використання виробничого потенціалу підприємства, а саме ресурсний і результативний (цільовий) [7, с. 200].

Спільним у трактуванні сутності виробничого потенціалу за різними підходами є те, що його використання пов'язане із формуванням і трансформацією необхідної кількості ресурсів у готову продукцію для задоволення потреб споживачів, підвищення ефективності діяльності підприємства, досягнення стратегічних цілей [3, с. 191; 7, с. 23; 4, с. 61; 11, с. 14].

Цілі підприємства □ це його бажаний стан, конкретні межі, яких воно має досягнути в усіх сферах діяльності в кінці стратегічного періоду і на проміжних етапах. І. Ансофф в своїх працях присвячених стратегічному управлінню підприємства зазначає, що в США 98 % всіх невдач в бізнесі пов'язані з відсутністю чітких цілей [1]. Нестабільна економічна ситуація в Україні, мінливе зовнішнє середовище розвитку бізнесу, відсутність управління на засадах стратегічного бачення формують перешкоди підприємствам щодо їх ефективного довгострокового розвитку [10].

Відтак, функція планування діяльності підприємства не втрачає своєї актуальності, а формування дієвих планів допомагає передбачити можливі труднощі ведення підприємницької діяльності.

Планування ефективності формування і використання виробничого потенціалу пропонуємо реалізовувати у наступній послідовності:

- визначення місії і цілей діяльності підприємства. Під час формулювання цілей діяльності важливо визначити структуру продажів за ринками збуту, асортиментом, сегментами ринку, обсяги продажів товарів і послуг у натуральному і вартісному вираженні, прогностичні розміри надходжень і рівень ефективності діяльності підприємства;
- аналіз ринку передбачає визначення існуючих умов господарювання щодо вивчення життєвого циклу товарів, ринкових сегментів і конкуренції. Встановлюються можливості і загрози за результатами застосування методів стратегічного аналізу, визначаються конкурентні переваги, забезпеченість ресурсами та ефективність їх використання;
- розроблення загальної стратегії підприємства, у якій встановлюються довгострокові цілі і задачі підприємства, сфери діяльності, здійснюється оцінка стратегічних альтернатив;
- оцінка виробничого потенціалу з урахуванням перспектив розвитку організації. На даному етапі встановлюється рівень виробничого потенціалу і напрямки його використання в межах визначеної загальної

стратегії;

- обґрунтування функціональної стратегії розвитку виробничого потенціалу. З поміж визначених альтернатив використання наявного виробничого потенціалу обирається найбільш ефективна;

- практична реалізація і контроль виконання плану ефективного формування і використання виробничого потенціалу підприємства. На даному етапі передбачається детальне вивчення результатів провадження виробничо-господарської діяльності підприємства. Оцінюється рівень досягнення поставлених цілей і визначаються стратегічні розриви, тобто різниця між досягнутими параметрами розвитку виробничого потенціалу із запланованими. Для усунення невідповідностей необхідно розробляти коригуючі заходи, які стосуються напрямків залучення виробничих ресурсів, поліпшення існуючого стану засобів виробництва, забезпечення ефективності використання виробничих можливостей [6].

Таким чином, успішність реалізації функції планування щодо формування і ефективного використання виробничого потенціалу залежить від доцільності встановлених стратегічних орієнтирів розвитку підприємства та від розроблених поточних заходів щодо виробництва та реалізації затребуваної споживачами продукції.

Список використаної літератури:

1. Ансофф И. Стратегическое управление. / И. Ансофф. – М.: Экономика, 1991. – 319 с.
2. Воронкова В. Г. Планування та прогнозування в умовах ринку. Навчальний посібник / В. Г. Воронкова, С. Л. Катаєв, А. М. Ткаченко та ін. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 608 с.
3. Гетьман О. О. Економічна діагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. / О. О. Гетьман, И. М. Шаповал // Київ. Центр навчальної літератури, 2007. – 307 с.
4. Іщук С. О. Виробничий потенціал: проблеми формування та розвитку: монографія. / С. О. Іщук // Львів: ІРД НАН України, 2006. – 278 с.
5. Касьянова Н. В. Потенціал підприємства: формування та використання. 2-е вид. / Н. В. Касьянова, Д. В. Солоха, В. В. Морсва, О. В. Беякова, О. Б. Балакай. – К.: Центр учбової літератури, 2013. – 248 с. Режим доступу http://pidruchniki.com/1628041454083/ekonomika/pidhodi_schodo_formuvannya_potentsialu_pidp_rivemstva
6. Корнійчук А. А. Планування ефективності формування і використання виробничого потенціалу промислового підприємства / А. А. Корнійчук // Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2018. – № 2 (83). – С. 81-84.
7. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка : [навч. посіб.] / Н. С. Краснокутська. – Х. : ХДУХТ, 2005. – 287 с. 8.
8. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика. 2-ге вид. [текст]: навч. посіб. / І. В. Кривов'язюк. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 456 с.
9. Ставицький О. В. Оцінка та контроль у системі стратегічного управління / О. В. Ставицький // Інвестиції: практика та досвід. 2015. №3. С. 49–52.
10. Тарасюк Г.М. Планування діяльності підприємства: Навч. посібн. 4-те вид. / Г.М. Тарасюк, Л. І Шваб. - К.: Каравела, 2011. – 35 с.
11. Федонін О. С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: [навч. посіб.] / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – К. : КНЕУ, 2006. – 316 с.